

Saha Fısıldıyor, Duyuyor Musunuz?

Özgür Arun

Prof. Dr., Baş Editör, Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi

Akdeniz Üniversitesi

Adres: Akdeniz Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, Kampüs, Antalya

Geliş Tarihi: 15 Ocak 2025; Kabul Tarihi: 15 Ocak 2025

Doi: 10.5281/zenodo.14650679

Künye: Arun, Ö. (2024). Saha Fısıldıyor, Duyuyor Musunuz? *Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 1-2.

<https://orcid.org/0000-0002-6232-0785>

Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi, 2017 yılında ilk sayısını çıkardığında kapsamındaki konularından birisinin de etnografik saha çalışmaları olduğunu ilan ediyordu. Araştırma Makaleleri, Teorik Müdahaleler gibi türlerin yanında Sahadan Notlar başlığında orijinal makaleleri yayımlamayı vaad ediyordu.

Sahadan Notlar başlığı altındaki makaleleri, araştırma yazıları kadar uzun olmamakla birlikte kalitede eşdeğer olan yenilikçi metinler olarak kurgulamıştık. Esas olarak saha deneyimini bilimsel bir çerçevede anlatırken, araştırmacının görgüsünü ve ilgisini de paylaşmasını bekliyorduk. Çoğu zaman yüksek lisans ya da doktora tezlerinde yer verilmeyen, kaçınılan ya da yazılmasına müsaade edilmeyen saha deneyimleri böylece kendine yer bulabilecekti.

Sahanın sesini bilimsel ilgiyle yazmak, deneyimi ve görgüyü paylaşmak henüz yeterince kabul gören yaklaşımlardan birisi değil. Oysa, sahayı konuşmak oldukça önemli. Neden peki? Sahanın sesini duymak neden bu kadar değerli?

Clifford Geertz'in kendisine bilimin ne olduğu sorulduğunda şöyle dediğini anımsıyorum; "bilimin ne olduğunu anlamak istiyorsanız" der, "onun kuramlarına, kitaplarda yazanlara ve onu savunanların ne dediklerine bakmayın; bilimi anlamak istiyorsanız onu uygulayanların sahada ne yaptıklarına bakın!"

İlk saha araştırmasına katıldığımda, ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde birinci sınıfı henüz bitirmiştik. Hocamla, Ayşe Gündüz Hoşgör ile birlikte sahaya çıkmıştık. 1998 yılının yaz aylarıydı. Öğrenciydim. Son saha araştırmalarımın birisini ise geçtiğimiz günlerde

tamamladım. Saha konuştuğça halen öğrenci olduğumu hissediyorum! Sahanın bu kadar hafife alınmasına da fena içerliyorum. O nedenle, ilk saha deneyimimden 20 yıl sonra, 2018 yılında sahaya olan ilgimi ve edindiğim görgüyü paylaşmak için ekibimle birlikte bir fotoğraf sergisi açtık. Sahanın bizimle nasıl konuştuğunu, ne denli öğretici olduğunu görsel sosyoloji bağlamında paylaşmak istemiştik.

ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde araştırma görevlisiyken doktoramı bitirdikten sonra 2011 yılının bahar aylarında, Antalya'ya Akdeniz Üniversitesi'ne geldim. Antalya'da ekibimle birlikte kolektif biçimde çalışabileceğimiz bir saha arayışına giriştim. Bu arayışım, ancak 2 yıl sonra karşılığını buldu. 2013 yılının Aralık ayında Antalya ili Finike ilçesine bağlı Gökbük köyünü, yaşlanma ve yaşlılık meselesi etrafında saha araştırmalarını gerçekleştirebileceğim bir alan olarak seçtim. Meslektaşarımla ve bir grup öğrencimle birlikte sahayı tanımak için bir temel araştırma ile işe başladık. O günden sonra **Gökbük Yaşlılık Araştırması** adını verdiğimiz çalışmamız kapsamında temel araştırmaları, etnografik çalışmaları disiplinler arası kolektif bir yaklaşımla sürdürmeye başladık.

Gökbük Yaşlılık Araştırması 2013 ile 2021 yılları arasında çok sayıda meslektaşarıma ve öğrencilerimize kapılarını açtı. Hep birlikte öğrendiğimiz bir sahaydı orası. Gökbük'te son araştırmamıza başlamadan önce, sahanın sesini nasıl duyurabileceğimi hayal etmiştim. Zira, akademik çalışmalarda, yazdığımız her yazıda, makalelerde, kitaplarda, saha, yöntemin içinde, bir bakıma görünmeyen, kendini hep saklayan, ancak sesi hiç duyurulmayan, böylece aslında hiç var edilmeyen bir yer olarak kalmıştı. Sosyal bi-

limlerde, saha, kısaca ve olabildiğince edilgen olarak anlatılıyordu. Halen de öyle.

Oysa, saha vardır! Araştırmacının içinde ve dışında, o, vardır! Toplumsal ilişkilerin yoğrulduğu, araştırmacının ön yargılarını da işin içine katarak keşfettiği, kimi zaman savrulduğu, kimi zaman yeniden dönüp ugradığı, bağını koparamadığı bir yerdir. Onu nasıl olur da bu kadar görmezden gelebiliriz? Nasıl olur da en içimizde olan şeyi tüm yalınlığıyla görmeyi reddedebiliriz? Söyleyin, incinmez; saha vardır!

İşte bu arkaplandan hareketle Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi 2024 yılının ikinci sayısında Sahadan Sesler dosyasına yer veriyor. Okuyacağınız makalelerde sahanın dinamik yapısını da farkedebilecek-

siniz. Saha tek bir şey, homojen bir *entity* değil. Oradaki varoluş da türdeş, tekdüze değil. Saha deneyimlerinin paylaşıldığı bu sayımızın içindeki makalelerde araştırmacıların kendi benliklerini fark ettikleri andan başlayarak, araştırma sorularını ürettikleri, verileri topladıkları, sonuçlarını paylaştıkları ana değin, tüm basamaklara ilişkin maceralarını izleyebileceksiniz.

Sahadan öğrendiğim en önemli şey, onun iyi bir öğretmen olduğu. O öğretir; zaman zaman şevkatle, zaman zaman da araştırmacıyı savurarak... Ama, saha hep öğretir! Bu nedenle Sahadan Sesler sayısı, sahadan öğrendiklerimizin, aklımızın ve yüreğimizin içinden, en derinden yansımasıdır. Saha fısıldıyor, duyuyor musunuz?